СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 69. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 23. березня, 1929. — VOL. XXXVII. No. 69. Jersey City, N. J., Saturday, March 23, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ — ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

КАТАСТРОФА В МАЙНАХ

НАСЛІДКОМ ЕКСПЛЬОЗІЇ ЗГИНУЛО 21 МАЙНЕРІВ, А 6 ПРОПАЛО. 227 ОСІБ ВИРАТУВАЛОСЯ БІЧНИМИ ВИХОДАМИ.

ПИТСБУРГ, ПА., 22. березня. — В місцевости Парнассус наступила експльозія в копальні вугля званій Кінлоч. Як причину катастрофи подають те, що пірвався довжезний сталевий ланцюх, при помочі якого вивожено вугле з майн на поверхню землі. Маси вугля полетіли на діл і вдарили об землю з такою страшною силою, що відгук можна було чути у віддалі на одну милю. Наслідком тертя ланцюхів посипались іскри, які запалили вибухові гази. В той спосіб наступила експльозія.

Працюючі майнери почали ратуватись утечею. Більшість спаслася при помочі ламп, які звертали їхню увагу на гази. Виминаючи в той спосіб гази, дійшли вони до двох бічних виходів, які знаходилися кілька миль поза місцем катастрофи.

Досі знають про смерть 21 майнерів. Шість осіб бракує і за ними пошукують. Точного числа нещасних жертв годі ще подати.

Як тільки наступила експльозія, збіглися біля майни жінки і діти тих майнерів, що працювали під землею, і серед плачу та трівоги ждали годинами на мужів і батьків, щоби многих з них вже ніколи не побачити.

АҐВІР ЗГИНУВ СПОКІЙНО.

ПРОСИВ, ЩОБ НЕ СТРІЛЯЛИ В ЛИЦЕ. ЗАЯВИВ, ЩО БОРОВСЯ ЗА СПРАВЕДЛИВУ СПРАВУ. АЛЕ РАДИВ ЖОВНІРАМ НЕ ЙТИ ЙОГО СЛІДАМИ. СИН ЖАЛУЄ ЗА БАТЬКОМ І ЖУРИТЬСЯ, ЩО БУДЕ З МАЙНОМ.

МЕКСИКО СИТІ, 22. березня. — Президент Хіль казав собі предложити фотоґрафії ґенерала Аґвірра перед розстрілом і по розстрілі, щоби мати певність його смерти. Разом з рапортом про розстріл донесено, що головний лідер повстанців ішов на смерть у спокою як жовнір. Заявив перед смертю, що уважав своїм обовязком повстати проти уряду, але не радив своїм жовнірам продовжати його діло. Потім звернувся до жовнірів, що стояли з напнятими крісами, і просив їх, щоб не стріляли в лице.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 22. березня. — В військовій школі в Честер перебуває син розстріляного ґенерала Аґвірра, 15-літний кадет Леон Гумберто Аґвірр. Заллявся він ревними сльозами, коли його повідомлено про смерть батька, котрого він дуже любив і уважав за великого мексиканського патріота.

Молодий кадет став тепер головою родини і журиться тим, чи уряд не схоче забрати їм їх маєтків, які обіймають понад 300,000 акрів землі, що вартують понад $2,000,000.

БОМБИ НА ПОЧТІ.

НЮ ЙОРК, 22. березня. — Клерк почтового уряду звернув увагу на один з пакунків, який видався йому підозрілим. Розпакувавши його, знайшов там чотири бомби, які були розібрані. Бомби мали бути вислані до Шикаґа. Догадуються, що отсе нюйорські бандити висилали їх бандитам шикаґовським. Адресу подано так, що тяжко відгадати, для кого вони були властиво призначені, а цілком не знати, хто їх вислав.

СКІЛЬКИ ВАРТУЮТЬ ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС?

НЮ ЙОРК, 22. березня. — Спекуляційна горячка довела до цього, що сьогодні шери автомобілевої компанії Дженерал Моторс вартують величанську суму $4,160,000,000.

СМИТ У ЦИРКУ.

НЮ ЙОРК, 22. березня. — Бувший ґовернор Смит все має якусь роботу. Вчора відчинив він при допомозі електричної свиставки перше представленнє у великім цирку Ринґлинґ Бродерс енд Барнум. На представленнє прибуло яких 9,000 осіб. Ґовернор явився окружений кловнами і ріжними цирковими штукарями.

БУДЕ БОРОТИСЯ ДО ОСТАНКУ.

ТАКЕ ЗАЯВЛЯЄ ПОВСТАНЧИЙ ҐЕНЕРАЛ ЕСКОБАР.

ХУАРЕЗ, Мексико, 22. березня. — Повстанчий ґенерал Ескобар заявив, що теперішній президент Хіль є тільки іграшкою в руках Каеса. Знову Каєс є великим ворогом церкви, а ворог церкви є їхнім ворогом. З ворогами церкви нема мира. Буде боротьба аж до побіди.

В ПАМЯТЬ ФОША.

ВІДДАДУТЬ ЙОМУ ТАКІ ПОЧЕСТИ, ЯК ЇХ ВІДДАЛА В СВОЇМ ЧАСІ ФРАНЦІЯ ВАШИНҐТОНОВИ.

ВАШИНҐТОН, 22. березня. — Вашинґтонський уряд призначив ґенерала Першинґа в Парижі на репрезентанта американської армії при похороні маршала Фоша. Президента Гувера буде заступати американський амбасадор Геррик.

В день похорону ріжні американські військові постої віддадуть тут почесть Фошови в той спосіб, що дають 21 гарматніх вистрілів зрана, а потім будуть давати один вистріл що пів години аж до заходу сонця.

Буде повівати рівнож державний прапор у приписанім для жалоби виді.

НАРІД ВИРІШИТЬ СПРАВУ МИРА.

НЮ ЙОРК, 22. березня. — Сенатор Вагнер (з роду Німець) говорив на святі столітніх уродин Шурца на тему світового мира. Він хвалив мирове предложеннє Келоґа, але заявив, що дипльомати не вирішать тої квестії, а тільки маси народа. Як нарід натисне на мир, то це буде рішаючим.

ЕЛЄКТРІВНЯ В ЄВАНГЕЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ.

Совітські власти зачинили євангелицьку церкву св. Михаїла в Москві й урядили в ній електрівню. Після праці відкрито ґріб одного з прибічних помішників реформації Петра Великого Ґр. Бріса. В трумні найдено кістяк, золотом гаптований однострій і чоботи з срібними острогами.

ЕСТОНСЬКИЙ ПОСОЛ МАРТІНСОН ПРОМОВЛЯВ ОДИНАЦЯТЬ ГОДИН.

Останнє засідання естонського парляменту тревало безперервно 24 години. Партія аґрарників хотіла довести до уступлення уряду. Представники цеї партії виголошували довжезні промови. Та й друга сторона прихильна урядові не мовчала. І так посол Мартінсон, не хотячи допустити до голосування над внеском аґрарників, промовляв повних 11 годин. Через цілу ніч були присутні в парляменті теж члени уряду. Щойно над раном почали посли розходитися домів, так, що забракло відповідної скількости присутніх послів. Супроти цього предсідник замкнув засідання парляменту.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ОСТРИГ ГОЛОВУ.

Велику сензацію викликала поява Ллойда Джорджа в палаті громад без чуприни, яку носив досі весь час. Ця буйна чуприна була його великою красою, головно в час виголошування промов.

ВКРАЛИ З ВОЗОМ.

Візник Бучковскі у Львові зносив до пивниці дерево з воза, а з його короткої неприсутности скористали незнані злодії і вкрали пару коней враз з возом.

ЩО ЛИШИЛОСЬ З ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У ВАРШАВІ?

Із розібраного православного собору в Варшаві лишилось 38,000 шестінних метрів матеріялу, який зужили на викладення передміських вулиць. 82,000 ш. метрів пішло на самі вулиці, 37,500 на хідники, 47,500 на парки, 1,800 на мостові стовпи. 3,000 роздали ріжним державним і суспільним інституціям. Лишився тепер тільки ґраніт, який ужиють при якійсь більшій монументальній будівлі.

РІДКИЙ ТАЛАНТ.

У Парижі помер на ґрипу в 59 р. життя небуденний талант. Ним був офіціяльний перекладчик французького міністерства закордонних справ Камерлінк. Підчас дипльоматичних конференцій він умів перекладати цілі промови з чужинної мови на французьку і навпаки, не записуючи їх, а памятаючи. Він передавав не тільки слова, але й зміст з деякими ніюансами, наслідуючи тон і міміку промовців. Камерлінк виступав як офіціяльний перекладчик на всіх конференціях амбасадорів і знав усі дипльоматичні тайни, які зберігав з виїмковою дискретністю.

ЗАГАРТОВАНІ СПОРТОВЦІ.

У Відні морози доходили до 25 степ. Цельзія, а таки не відстрашили тамошнього лікаря д-ра Панеша і визнавців його теорії від купелі в Дунаю. Д-р Панеш, а з ним 62-літній лікар д-р Бардах і ще кілька мущин і жінок купалися цілих 15 хвилин у Дунаю при такім сильнім морозі. Коли виходили з води, волосся їх перемінилося у лід, а босі ноги примерзали до каміння. По купелі всі лише в купелевих одягах цілі дві години їздили на лещетах. Ця купіль і ця проґулька на лещетах зовсім не зашкодили цим ориґінальним Віденцям. Публика що дня йде на міст Франца Йосифа, щоби їм приглядатися.

ЕДЕРЛЄ „СПІДУЄ".

Нюйорський полісмен придержав Мисс Ґертруду Едерлє, як їхала 35 миль на годину. Едерлє це та славна пливачка, яка переплила Анґлійський канал. Візвана до суду, не явилася до переслухання. Суддя заявив, що видасть варант на її арешт, якщо не явиться в суді другим разом.

ГАМІР ІЗЗА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Преліміновану бюджетовою комісією варшавського сойму квову 110,000 зол. на український університет у Львові сам сойм відкинув, але ця справа не дає спокою польським націоналістичним кругам. Іде завзята поліміка в пресі проти креовання українського університету, крім цього відбуваються протестаційні віча й збори, на яких ухвалюється спротиви. Недавно відбулося таке віче скликане польською націоналістичною молодіжю, яка поклялася, що не допустить до заснування українського університету у Львові.

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ.

Найближчим часом Наркос УСРР починає видавати дитячу енциклопедію.

Енциклопедія складається приблизно з 200 друкованих аркушів, не рахуючи малюнків, діяграм, мап та інших ілюстрацій. Передбачається випустити всього близько 20 томів.

До художнього оформлення запрошено визначних художників і ілюстраторів.

Енциклопедія вийде в скількости 50,000 примірників українською мовою.

Енциклопедію призначається для дітей старшого віку; вона ставить перед собою завдання вичерпати потрібні для дітей віком 13—17 років знання в усіх царинах історії, науки, мистецтва та побуту.

Видавати дитячу енциклопедію доручено Держвидаву України. Біжучого року передбачається випустити не менш, як половину всієї скількости томів.

ДВА ВЕЛИКОДНІ У РУМУНІЇ.

Синод румунської церкви вирішив справу цьогорічного Великодня так: Офіціяльно святкуватимуть Великдень у цілім краю 31. березня. В тих місцевостях, де віруючі будуть вимагати відправлення великодної Служби Божої 5. травня, не смиють робити їм трудноців ані священики, ані світська влада. Після цього засідання відмовилися владики дати журналістам якінебудь вияснення. Лише митрополит Гурій сказав: „Від учорашнього дня змінилося положення цілковито. Врешті прийшли ми сьогодня до порозуміння і весь мир буде задоволений". На цьому засіданні арадійський владика доказував, що православна церква дезорганізована і тому поширюється єресь і сектантство. На підставі цього відчиту вибрав синод комісію зі завданням розглянути питання реорганізації синоду й православної церкви.

МОРОЗИ — НОРМАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.

Директор метеорольоґічного інституту в Берліні д-р Фікер не погоджується з думкою, яку загально повторювала преса на тему великих морозів, передаючи погляд деяких учених: буцімто температура наближується до ледяної доби. Морози, які панують в Европі, були нормальними від 1800 до 1870 р. В останніх 60 роках злагідніли вітри — ось все. Над бігуном лежить велика скількість студені, немов би прикритої шапкою, що має точно означені „вентилятори", через які надвишка йде до нас. Один з таких вентиляторів є при Новій Землі, звідки студінь доходить до середньої Московщини. Вітри спрямовували її в останніх роках на Сибір. Цього року натиск бігунової студені був більший і вона розлилась по всій середній Европі. Виною тут східні вітри. Звідки вони взялись і чому вони так довго зупинились у нас, це одна з тих тайн природи, яких наука не в силі ніколи вповні розяснити.

ЧИ ПАПА ПОЇДЕ ДО АНҐЛІЇ?

„Дейлі Експрес" подає звістку, що в дипльоматичних колах радять над можливістю, що папа Пій XI. вибереться в Лондон, щоби віддати візиту королеві Джорджеві. Взаємини Анґлії та Ватикану були за останній час дуже дружні. В 1923 р. король і королева відвідали Рим і були в гостях у папи. Пій XI. говорить по анґлійськи і перед своїм вибором на св. Престол бував нераз у Лондоні, в остание у 1914 р., коли правив Службу Божу в Вестмінстерськім абатстві. Анґлійська преса є тої гадки, що папа, вийшовши із меж Ватикану, відвідає Лондон незалежно від того, чи буде здійснений проєкт католицьких кол, щоби папа вибрався в подорож по всіх католицьких країнах.

ФОША ПОХОВАЮТЬ ПОРУЧ З ГРОБОМ НАПОЛЕОНА

ПОХОРОН ВІДБУДЕТЬСЯ У ВІВТОРОК. ЗІ ВСІХ СТОРІН СВІТА ПРИБУВАЮТЬ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА ПОХОРОН. ЖАЛОБА У ФРАНЦІЇ. СТРИМАНІСТЬ У НІМЕЧЧИНІ, ДЕ НЕ ПРИЗНАЮТЬ ФОША ТАКИМ ВЕЛИКИМ СТРАТЕҐОМ, ЯК ДУМАЮТЬ ИНШІ ПРО НЬОГО.

ПАРИЖ (Франція), 22. березня. — Французька палата послів ухвалила зробити Фошові величавий похорон на державний кошт. Згідно з похоронним церемоніялом тіло Фоша поховають недалеко гробу Наполеона у вівторок у „Домі Інвалідів", де поховані герої минулої війни.

Труна з тілом Фоша буде виставлена на три дні під „Тріюмфальною Аркою" біля гробу „Невідомого Жовніра". Звідти тіло його перенесуть до париської катедри „Собору Богоматері", де відбудеться похоронна відправа. Потім перевезуть тіло до постійного гробу в „Домі Інвалідів".

Від усіх держав бувшої антанти прибувають делеґації на похорон. Між инщими віддав покійному послідну прислугу бельґійський король Альберт. Президента Злучених Держав Гувера буде заступати американський посол Геррик. Пуанкаре й Клемансо прибули перші до помешкання померлого фельдмаршала. У всій Франції проголошено жалобу.

Вся преса антанти високо підносить воєнні здібности та заслуги Фоша, але німецька пише про нього стримано, зазначуючи, що ще не час робити оцінку його воєнного талану, хоч уже тепер можна сказати, що талан його не дорівнював Наполеонови, Мольткому, Фридрихови Великому; він навіть не був таким стратеґом, як ґенерал Людендорф. Разом з тим Німці з оґірченням пригадують, що Фош не був джентельменом, коли зробився переможцем. Він повівся нетолерантно з німецькою делеґацією, яка приїхала до нього вести переговори в справі перемиря, стараючись її принизити. Взагалі свою політику супроти Німеччини він провадив так, немов хотів стерти з лиця землі весь німецький нарід.

РАДЯНСЬКІ ОСЯГИ.

ПЯНИЙ КІНООПЕРАТОР СТАВ ПРИЧИНОЮ ЗАГИБЕЛІ 114 МУЖЧИН, ЖЕНЩИН І ДІТЕЙ У ДЕРЕВЛЯНОМУ КІНО ТЕАТРІ.

МОСКВА (СССР), 22. березня. — В селі Іґолкіно, Володимирської округи, згорів кінотеатр, напакований людьми. Підчас страшної пожежі загинуло 114 душ глядачів, у більшости родичів зі своїми дітьми.

Через необережність пякого кінооператора загорівся фільм, а за ним спалахнула вся деревляна театральна будівля. Крім загинувших в огні є також багато поранених. Багато дітей залишилося круглими сиротами, бо родичі їх згоріли.

РЕПРЕСІЇ В ІНДІЇ.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ДОКЛАДНО ВІДПОВІДАТИ НА ЗАПИТАННЯ ПОСЛІВ ПАРЛЯМЕНТУ ПРО ПРИЧИНИ АРЕШТУ КОМУНІСТІВ. ВІЦЕКОРОЛЬ ІНДІЇ ЗАБОРОНИВ У ПРОВІНЦІОНАЛЬНІМ ПАРЛЯМЕНТІ ДЕБАТУВАТИ В СПРАВІ ЦИХ АРЕШТІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 22. березня. — Заступник секретаря в справах Індії, Вінтертон, дав коротку формальну відповідь про причини арештів комуністів в Індії. На інтерпеляцію послів Партії Праці відповів, що арешти переведені тому, що комуністи провадили конспіративну роботу, направлену проти королівського суверенітету в Індії.

До цього часу арештовано 31 комуністів.

НОВІ ДЕЛІ (Індія), 22. березня. — Віцекороль Індії вжив надзвичайних заходів, заборонивши в провінціональному парляменті дебати з приводу переведених арештів комуністів. Свою заборону віцекороль пояснює тим, що дискусії в парляменті загрожуватимуть мирови.

РЕПАРАЦІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ.

ДЕРЖАВИ БУВШОЇ АНТАНТИ УСТАНОВИЛИ НАЙМЕНШУ СУМУ, ЯКУ МУСИТЬ ПЛАТИТИ ЇМ НІМЕЧЧИНА.

ПАРИЖ (Франція), 22. березня. — Шахт, голова німецької комісії, яка бере участь в репараційних переговорах, відїхав до Берліна, щоби зробити правительству доповідь про перші наслідки репараційних переговорів. Держави антанти установили, як дальшу базу репараційних переговорів, мінімум 700,000,000 марок щорічної сплати титулом репарацій.

Дотепер Німеччина щорічно мусіла платити 2,500,000,000 марок. Сподіваються, що така знижка щорічного плачення репарацій стане надійною базою для дальших репараційних переговорів, які посуваються наперед дуже повільно.

ПОЛЬСЬКА ТРАҐІКОМЕДІЯ.

СОЙМ УХВАЛИВ ПОСТАВИТИ ПЕРЕД СУД БУВШОГО МІНІСТРА ЧЕХОВИЧА.

ВАРШАВА (Польща), 22. березня. — Після бурхливих дебат сойм ухвалив поставити перед державний трибунал бувшого міністра фінансів Чеховича за те, що він допустився великих державних витрат без дозволу сойму.

Це є перший випадок, коли польський міністер ставиться перед суд. Трибунал може наложити на Чеховича, коли визнає його винним, лиш таку кару, що на певний час позбавить його виборчого права та права бути на державних посадах.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by th. Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МАРШАЛ ФОШ

Другий Наполеон зійшов зі світа. Чи дійсно маршал Фош займе в історії місце другого Наполеона, це инша справа. Але тепер, за свіжої памяти і смерти, так ще про нього пишуть як про полководця.

Що маршал Фош був здібною людиною, це річ загально признана усіми, навіть ворогами аліянтів. Чи був він ґеніяльним полководцем, вирішить ту квестію історія, коли будуть проголошені всі потрібні матеріяли і спомини, коли люди будуть здібні видати холоднокровний осуд і коли буде можна належно оцінити й побіджених німецьких полководців. Бо тільки остаточна побіда зробила на ділі Фоша великою людиною. Колиб аліянти не були виграли, тоді й імя Фоша не ріжнилося би від імени тих численних других полководців, яких імена ще за життя йдуть у непамять.

Фош був в приватнім життю дуже побожною і дуже звичайною людиною. Сам вів прямо аскетичне життя. З політичного боку обстоював він ідеольоґію Клєманса і Поанкаре. Був завзятим ворогом Німців і заявлявся до самої смерти за тим, щоби уфортифікувати цілу французько-німецьку границю. Всяким противоєнним договорам признавав тільки моральну вартість і силу, а завжди твердив, що Европа стоїть перед новим воєнним конфліктом, до якого Франція повинна бути в кожний мент готовою.

Фош був людиною сильної волі. Згодився на завішенне зброї тоді, коли йому за те дорікали і коли Французи в своїй гістерії домагалися доконче походу Фоша на Берлін. Зате дав відчути свою побіду Німцям при підписанню перемиря, а ще більше тоді, коли вперто обстоював підчас нарад у Версалю цілковите обезброєння Німеччини.

Сильна воля є рішаючим чинником у боротьбі. Так учив Фош у військовій школі. Ніколи не хитатися, а все йти вперед. Людина сильної волі не знає, що значить програна. Вона її ніколи не признасть. Бо тільки той побитий, хто признається сам до програної. Остаточна побіда належатиме до того, в кого сильна воля.

Свою теорію застосував Фош підчас війни, таки на початках, як відпирав німецький наїзд під Марною, коли то Німці стояли вже недалеко Парижа. З того часу походить його відомий боєвий звіт знад Марни, який він переслав до начальної команди. Той звіт звучить: „Моє праве крило розбите: ліве крило відступає. А я наступаю з центром". З того боку особа Фоша найбільш цікава.

Маршал Фош ненавидів Німців як ворогів свого народа. Але з найбільшим респектом відносився заразом до талану і особи ґенерала Людендорфа, начальника ґенерального німецького штабу.

„САМОСТІЙНА УКРАЇНА ЯКО ЗАПОРУКА МИРА НА СХОДІ ЕВРОПИ"

(Надіслана стаття).

I.

Уже перед шістьдесятьма роками сказав визначний французький політик Казимир Делямор, що Українці це **„забутий історією народ"**.

А треба і це знати, що історія сама не буде розшукувати такого народу і його сучасним пригадувати, коли він сам не пригадається їй і не постарається, щоби знову стати її предметом.

Так пригадувалися Поляки історії своїми повстаннями та унтами. **Аґатон Ґілер,** член революційного польського правительства в 1863. році, каже в своїй **„Загальній характеристиці повстання 1863 р."** (виданій в 1888 р.), що від часу розбору Польщі було **„сімнацять більших і менших повстань і боротьб о незвисимість Польщі"**.

Є взагалі такий погляд, що польські повстанчі проби поновлялись все, коли лиш підросло нове поколінне, котре не бачило послідного погрому та не пережило нещасть, з тим получених. Ті проби повторялися отже пересічно **що шіснацять літ,** а пролита кров попередних борців за волю була й справді насіннєм, з котрого виростали нові польські революціонери, котрі, не мізкуючи багато, ішли під впливом, так сказати, романтичного патріотизму наперед — не дивлячись на те, що за кождим разом з більшою певністю грозила їм загуба, ніж побіда.

Але тими геройськими поривами вони не дали світови забути про справу розібраної Польщі, так що та справа була все активним обєктом історії та безперервно стукала до сердець щасливіших народів, домагаючись помочи, домагаючись розвязки польського питання.

В цей спосіб Поляки немовто обняли в посіданнє частину думок культурного світа для себе, і він все відчував, що польська квестія стоїть ще отвором, стоїть неполагоджена, та був безперестанно під суґестією, що вона мусить бути борше чи пізніше полагоджена і то в позитивний, корисний для Польщі спосіб.

Надзвичайно богато помагала польській справі пропаґанда Поляків в заґраничній пресі та взагалі при помочи друку за границею.

Сотки і тисячі статей про Польщу по дневниках та в поважних чужомовних журналах, сотки брошур і книжок про цю справу, також у чужих мовах писаних, інформувало культурний світ про потоптані права Поляків, про страшні жертви ними поношені, та взагалі про інтерес культурного світа в справедливім полагодженню польського питання.

Треба і це піднести, що в обороні поневолених Поляків ставали також всілякі визначні чужі політики, журналісти та письменники, а нпр. по повстанню в **1831 р.** найбільші поети західної і середної Европи присвячували свої пера вславлюванню боротьби Поляків за волю.

Правда і це, що дуже часто такі статті були диктовані не так плятонічною любовю до польського народа, як радше інтересом цеї чи другої держави, котра власне була в даній хвилі ворожо настроєна супроти одної — як то кажуть Поляки — в „держав заборчих".

Але всеж таки — справа польська стояла безперервно на лісті тих політичних квестій, котрі ждали на остаточне полагодженнє зі сторони культурного світа. І хотя по нещасливім упадку польського повстання 1863—1864 р. Поляки — аж до революційного руху в Конґресівці в рр. 1905—1906, (Пілсудскі, Мірецкі і др.) уже повстань не устроювали, то через заграничну пресову пропаґанду та через підношеннє голосу в польській справі в парляментах Австрії та Німеччини — вони все уміли піддержати заінтересованнє політичного світа для їх справи. Вони користали очивидно не мало із таких непорозумінь та натягнених відносин, які були між Австрією і Росією в роках 80-их минувшого століття та безпосередно перед світовою війною, хотя остаточно станули **проти обох воюючих сторін** і збудували свою **власну державу.**

Тепер укладаються відносини у світовій політиці так, що в інтересі Анґлії лежить за всяку ціну ослаблення тої держави, що перше звалась Росією, а тепер „Союзом соціялістичних радянських републик". Той „Союз" небезпечний для неї особливо в Азії а ціле афґанське повстаннє ніхто інший як власне вона аранжувала тому, що король Аманула оперся на „Союзі" (Советах) а станув окунем проти анґлійського напору на Афґаністан.

В її інтересі лежить і відорваннє цілої полудневої бувшої Росії а передовсім України від „Союза соц. рад. републик" і тому в тім дусі обробляє анґлійський уряд і свою суспільність.

В тій цили появилася недавно в анґлійському журналі "The National Review" стаття, яку написав Cecil Hanbury під наголовком: **„Самостійна Україна яко запорука мира на сході Европи"**, з котрої важніші уступи тут наводимо.

Піднести однакож мусимо, що ціла та стаття є написана очивидячки під впливом закордонної орґанізації Петлюрівців і тому то много поглядів в ній висказаних носить клеймо петлюрівської ідеольоґії. А Петлюрівці, як звісно, зрікаються західно-українських земель (бо-ж і сам Петлюра їх зрікся), що віддані антантою на поталу Польщі; тих земель, на котрих мешкає шість і пів міліонів автохтонного українського народа. Також і декотрі факти невірно представлені, однакож це річ менше важна. А важним є це, що такий впливовий орґан анґлійських консерватистів як "The National Review" так поважно трактує українське питаннє і присвячує йому стільки місця. І тому не буде байдужим і для Вп. Читачів „Свободи" познакомитися з поглядами, в цій статті висказаними.

(Докінчення буде).

ВАЖНЕ ДЛЯ СОЮЗОВЦІВ З ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

В справі виступу і приняття конвенційних делегатів і гостий з нагоди вложення угольного камення до нового дому У. Н. Союза.

Отсим проситься представників, урядників і делегатів всіх відділів У. Н. Союза в Джерзи Ситі, Н. Дж., зійтись на спільні наради, які відбудуться **в гол. канцелярії У. Н. Союза, 81-83 Гренд ул., в Джерзи Ситі, Н. Дж., у вівторок, дня 26. с. м. в годині 8-мій вечером.**

Іван Каштанюк, гол. рек. секретар.

ПОШУКУЄМО 49 УКРАЇНЦІВ З $100.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ОБУРН, НЮ ЙОРК, ПОЧУВАЄТЬСЯ ДО ПАТРІОТИЧНОГО ОБОВЯЗКУ СТАНУТИ В ОДИН РЯД З ТИМИ ГРОМАДАМИ І ПООДИНОКИМИ ОСОБАМИ, ЩО ВЗЯЛИСЯ ДО БУДОВИ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

ХАЙ І ІМЯ НАШОЇ ГРОМАДИ БУДЕ ВИРИТЕ НА ТІЙ МАРМУРОВІЙ ПЛИТІ, ЩО БУДЕ ВИДНІТИ В ДОМІ ІНВАЛІДІВ НА ВІЧНУ ПАМЯТКУ НАШОГО ПРИВЯЗАННЯ ДО РІДНОЇ ЗЕМЛІ.

В НАДІЇ, ЩО ЗНАЙДЕМО В СКОРОМУ ЧАСІ ДАЛЬШИХ 49 СТОДОЛЯРОВИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ, ШЛЕМО НАШИХ $100 ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ СВІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛЮБ, ЗГЛ. ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

Василь Бобрів.

АМЕРИКАНСЬКА БІБЛІОТЕКА В ПАРИЖІ.

Европейці, зокрема Французи, побачивши Американця, розпливаються в усмішку, настільки приємну, що купують відразу американське серце. А Американцеви з простою душею, що недалеко відійшла від примітиву, ввічливість Французів здається надземною. Він думає, що то так його люблять (ті, що не знають Французів), а не його кишеню. По правді, вся увага і ввічливість Француза сконцентрована коло доляра. Але не дивлячись на таке єзуїтство, про яке Американці вже дещо знають, останнім не перешкаджає відвідувати Париж, Францію і навіть жити в ній роками. В Парижі перебуває постійно більш-менш сто тисяч Американців. Тай не лише в самому Парижі.

І звичайно, де зявляється Американець, там він хоче мати вигоди, хоч і не такі, як в Америці, то хоч приблизні.

Ще й досі Французи, котрі були на фронті разом з Американцями і бачили життя останніх, зі здивованням розповідають про заосмотрення американських жовнірів, які, не дивлячись на розділюючий їх океан, мали все, що тільки можливе в умовах військових обставин.

З тих таки часів лишилася у Франції і велика бібліотека анґлійських книжок. І не пропала вона марно. Навпаки розгорнулася у велику читальню. Кожний Европеєць здивується, коли зайде до цієї культурної установи. Мимоволі задумається: чи не час занятися переоцінкою цінностей? Чи має право Европеєць, а в першу чергу Француз, неохайно ставитись до культурности Американця?

В той час, коли у французькій бібліотеці треба на два дні наперед замовляти якусь книжку, в американській можна отримати бажане на протязі двох хвилин. Вроджена практичність Американця мимоволі примущує думати, що практичність є велика частина культурности. А саме уміщення бібліотеки? Тепле, затишне, багато повітря та світла, все це прикмети, які заохочують побути в цьому культурному кутку.

Цілком протилежне приходиться спостерігати в бібліотеці французькій. Коли дістанеш книжку, то хочеться скорше тікати.

Від 10 години рано до 10 ввечері не закриваються двері американської бібліотеки, даючи змогу відірваним від батьківщини Американцям дістати потрібні книжки.

Щож сказати про Українців? Ми не маємо тут жадної бібліотеки і даремно сподіватися покищо. Тимчасом чуєш зі всіх боків нарікання, що, мовляв, нема що читати.

М. Коцюбинський.

ДОРОГОЮ ЦІНОЮ

Оповідання.

(15)

(Докінчення).

— Оце але! оце сказали! Як же ми його одібємо? Та-же його Турки везтимуть, гей! — налякався Котигорошок.

Що Турки!... Вона має цілий плян. Дуже простий плян. Він дістане собі й їй рушниці — кожен Румун їх має в хаті — вони вийдуть на беріг вранці, одвяжуть чужий човен і випливуть на річку. Там вони чекатимуть, аж везтимуть Остапа, й нападуть на Турків. Остап допоможе, коли побачить їх. Що, він боїться? Він не хоче визволити товариша, що разом з ним одбув далеку дорогу, разом їв і пив?... Вона так і знала, що у цього пухиря з здором тільки й стало сміливости, щоб утікти од жінки. Ось коли вона знайшла йому ціну, зрозуміла його підлещування. Обійдеться без нього, вона сама потрапить загинути, рятуючи Остапа. Та на прощання вона нагадає йому його жінку й отут при людях, на сором йому, одлупцює його, як Жиди Гамана.

— А щож бо ви... а якіж бо ви... нехай Бог сохранить, — оборонявся наляканий Іван од наступаючої на нього Соломії. — Та я з вами хоч у пекло... Що мені — страшно вмірати, чи що!... Коли кажете позавтра — про мене й позавтра: я готовий, аби ви... — Іван був червоний, кліпав очима й боязко поглядав на Соломію.

Соломія одійшла, опамяталася. Вони помирились і вже тихо, без сварки, умовились, як і що. Потому розійшлись.

На другий день, тільки почало розвиднюватись, Соломія була вже на березі. Повна ущерть річка лежала перед нею поміж вкритими снігом берегами, як чорна й тиха безодня. Туман вже піднявся — і небо стало сірим. В тихому й теплому повітрі чорніли прибережні верби й лягали чорними тінями на чорному дзеркалі річки; набубнявілі мокрі гилячки верб злегка курились, немов дихали на холоді.

Соломія дивилась на город. Вона чекала Івана. Невже він не прийде?

Народу було ще мало. Лиш де-не-де перебірались через грязьку вулицю зігнуті пішоходи. Та ось показалась коротка й сита фіґура. Іван ніс на плечах весла і скидався на рибалку, що спокійно починає робочу днину. Іван скинув весла у перший з краю човен, витяг з-за пазухи старий турецький пистоль і подав Соломії. Оце все, що він міг роздобути.

Набитий? — поспитала Соломія, сідаючи в човен.

— Набитий, — стиха обізвався Іван, одпихаючись од берега. Він був неговіркий і поважний, наче жалоба зимового ландшафту змінила йому настрій. Вони одпливали на середину річки. Прудка течія зносила їх вниз, і видко було, як тікали од них білі береги з чорними вербами.

Соломія не одривала очей од берега. Там над водою купка людей лагодилась сідати в човен. Чи їх троє, чи четверо? — мучило Соломію питання й вона ніяк не могла порахувати. Вона бачила, як вони сідали й як човен загойдався на воді, одділяючись од берега. Обидва човни сунулись по чорному зеркалі й лишали за собою город. Турецький човен теж виплив на середину, певно хотів покористуватися силою течії. Так вони пливли далеко один од одного, не наближаючись до себе. Швидко город зовсім закрився за прибережними вербами. Іван наліг тоді на весла, і його човен почав наганяти передній. Вже можна було розібрати, що там сиділо четверо, — двоє на веслах, а двоє один проти одного. Соломія впізнала Остапа.

Треба його сповістити.

— Оста-а-пе-е! — вигукнула вона на голос пісні і той музикальний вигук покотився поміж білими берегами, долинув до людини на передньому човні і стрепенув нею.

— Оста-а-пе! — співала Соломія, — ми їдемо тебе-е визволяти! Іван бе одного-о, я стріляю другого, а ти возьми собі третього...

Гарний сильний голос співав на воді, все наближаючись, все зміцнюючись, і Турки заслухались. Вони не помітили навіть, що просто на них летить човен і ось-ось стукнеться з їхнім.

Соломіїн човен повернув боком і був усього на аршин од турецького, коли Турки загалакали. Та було пізно: човни черкнулися, загойдались і саме тоді, як Турки з лайкою нагнулися щоб одіпхнутися, Іван підняв весло і з усієї сили спустив його на червоний фез.

У той мент між них блиснув постріл і звилась хмарка диму.

— Аллa! — скрикнули Турки з несподіванки.

Одного душив Остап.

Той мент був таким блискавичним, що видався хвилиною сону. Іван, спустивши весло на голову Туркові, підняв його знов і на хвилину закляк, дивлячись на розгойданий, стрибаючий по воді човен з переляканими людьми. Соломію крізь серпанок диму опік лютий погляд чорних очей і їй здавалося, що вона стріляє без перестанку, хоч могла вистрелити лише раз.

Раптом Іван почув, що його впекло щось у живіт. Він машинально спустив весло на Турка, але весло сковзнуло й випало йому з рук; червоний фез Турка якось витягся перед очима, немов виріс, відтак щез; Іван розкинув руки, похитнувся, в голові мигнула свідомість, що йому щось недобре.

— Ой, Боже-ж мій! — скрикнув він раптом і полетів навзнаки в воду. Хибкий човен нагнувсь під вагою його тіла й викинув Соломію. Льодова вода голками пройшлась по Соломіїному тілу, сон щез і свідомість освіжила мозок. Намагаючись вхопитись за перекинутий човен, Соломія побачила, що Остап бється в руках двох Турків, а третій — той самий, що був під Івановим веслом — держить в руках димучу ще рушницю. Довгий човен тріпавсь перед її очима на воді, як велика риба.

Значить ні вона, ні Іван нікого не забили... Значить — все пропало... Але їй не до того... Вона чує, що могутня течія бере її в свої обійми, а чорна глибінь тягне за ноги. Приходить смерть. Але вона не дасться. Вона має сильні руки, а до берега недалеко. Вона чує за собою якісь крики, Остапів голос, та їй не до них. Вона мусить поспішатися, поки не змерзло тіло. Дикі, невгамовні сили життя встають і пруться, й розпірають груди, зростають у лютість... Всі сили добути... всю теплу кров... всю волю... Ось бликче до берега... Ось беріг видко... а там так гарно, там сонце сяє, там зелено, там небо синє, там радість, життя... Душа рветься до сонця, а тіло тягне до себе чорна безодня. Вона оковує його залізом, обвішує камінням, обхоплює холодними руками... Все тяжчим і тяжчим стає воно, все глибше й глибше пірнає у воду...

— Остапе!... — з розпукою кличе душа.

— Соломіє!... — чує вона крізь холодну хвилю, що бе її в очі, торкається чола, розплутує коси...

Жовте, каламутне світло потиху лине до-гори... згадки життя займаються, як іскри, й гаснуть, попеліють, як іскри...

По чорній річці поміж білими берегами прудко пливе човен, тане в долині й обертається в цятку; за ним несе вода другий, порожній, хлюпає в його білі боки й фарбує їх в червоний колір...

Тихо в повітрі...

Чимало води утекло в Дунаю з того часу.

На високій басарабській полонині, де у-день котиться брудна хвиля овечої отари, а ночами сумно гуде вітер, стоїть одиноко високий памятник, поставлений на згадку розливу людської крови. Там колись бились турецькі яничари з московським військом.

Тьмяно світяться вікна у маленькій халупці, де сторож варить собі убогу вечерю. Весело, з тріском палає в печі сухий комиш і гуготить у комині. В печі щось булькає. Сивий дід гріє свою бороду біля вогню і слухає розмову вітру.

Що не кажіть, а він живий той вітер. Він летить здалеку, понад тихими селами й забірає по дорозі, всичує в себе і тишу села, і клекіт міста, шемрання темного лісу, дзюрчання вод і дзвін стиглого колоса. Він несе в собі весь гомін землі, од тихого бреніння мушки до гуркоту грому, од скритого зітхання серця до крику смертельної розпуки.

Треба тільки уміти слухати. А дід навчився. Довгі роки самотнього життя серед розлогих просторів, у цьому царстві вітру, навчили його розуміти таємну розмову. Ось і тепер приносить йому той вірний товариш усякі звістки світа і кидає, мов цінний дарунок, у комин халупки.

Дід піднімає кудлаті брови й слухає. Його мутні очі дивляться в просторінь, а усмішка розсовує зморщки.

— Чую, чую... — шепче він і виходить з хати.

Темрява і пустка обгортають його.

Він повертається у той бік, де далеко, за селами й ланами, пливе Дунай — і шепче:

— Знов мене кличеш, Соломіє? Почекай, швидко прийду, не забарюся вже...

А вітер гуде, розвіває дідові бороду й приносить йому тихий, ледве чутний, мов з дна Дунаю, поклик:

— Оста-а-пе!...

— Отак вона мене часто кличе, — оповідає дід людям, що инколи заходять в сторожку. — Як тільки вітер загуде — так і кличе до себе, то в комин гукне, то на дворі покличе, а часом серед ночі збудить. А не приходить, ні... Та й хвала Богу, бо засмутилась би небіжка, колиб прочитала моє життя, як воно списане на спині...

І Остап охоче піднімає сорочку й показує збасаманений синій хребет, де списаний, як він каже, його життєпис.

— Оце ззаду памятка од пана, а зпереду, між ребрами, маю дарунок од Москаля... кругом латаний... з тим і до Бога піду... Дорого заплатив я за волю, гірку ціну дав... Половина мене лежить на дні Дунаю, а друга чекає й не дочекається, коли злучиться з нею...

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 4.

ОЛІЕН, Н. Й.

Товариство Запорожська Січ, 363 відділ У. Н. С., на своюму засіданню ухвалило слідуючий конвенційний проєкт:

1. Приймати в члени Союза о пять літ старших людей. Наприклад, як показує теперішня табелька, член, маючий 50 літ, щоб міг взяти клясу В., а член, маючий 45 літ, щоб міг взяти клясу ВВ. і т. д. Це має відноситися також і до женщин, а не лише до мужчин, щоби дати й женщинам можливість переходити до вищого роду обезпечення.

2. Минувша конвенція ухвалила головним секретарям підвищення платні на 5 долярів за кожну тисячку нових членів. Товариство уважає це непрактичним і взиває хвальну конвенцію цю ухвалу знести, а головним секретарям дати сталу платню.

3. Товариство є за тим, щоби не висилати „Свободи" членам, переходячим з молодечого департаменту до старшого, бо де є членом батько і син, там непотрібно одержуються два числа „Свободи". Це саме відноситься і до календаря.

4. Щодо редаґування „Свободи", то Товариство теж не є за тим, щоби дотеперішня форма продовжувалася, бо в „Свободі" міститься забагато оголошень, а малощо до читання.

За Товариство: **Михайло Сеник**, предс.; **Гриць Непорадний**, кас.; **Г. Підскальний**, секр.

—o—

Ч. 5.

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Братство св. Івана Хрестителя, відділ 223 УНС, ухвалило вислати слідуючий конвенційний проєкт:

До Конвенції остається два місяці. Цей час делеґати повинні використати для роздумування над поліпшенням нашої організації. Бо те, що врадять на Конвенції, має залишатись через других чотири роки і від того буде залежати розвиток УНС.

Передусім обовязком делеґатів подбати, щоб уряд, який буде вибраний, складався з людей совісних, не односторонних, бо наш Союз складається не з одної ґрупи, але з людей ріжних поглядів, але всеж таки Українців, котрі, як члени того Союза, мають право думати після своїх поглядів. І тут не має повторятись таке, як зроблено з вибраним Конвенцією бувшим Радним Братусьом, котрого за те тільки, що він не годився з політикою редакторів „Свободи", скинено з уряду. Невжеж члени УНС і решта урядників мають бути сліпою машиною й слухати тільки одної ґрупи, без ріжниці, чи та ґрупа добре робить, чи зле?

Ми, члени від. 223, домагаємося, щоб Братусь був покликаний на Конвенцію й міг дати своє справозданне делеґатам. Хай вони рішають, чи він провинився проти Союза, чи проти редакторів „Свободи".

Друге домагання, щоби Конвенція поставила відповідну точку в статуті, для кого має бути наш орган „Свобода" і за які оголошення, відозви мається побирати заплату. Приміром, наше братство устроювало баль на ціль Сиротинця при УНС. „Свобода" оголошення не хотіла без заплати приняти. Українці в Вилкс Бері брали враз з Американцями участь в обході 150-літньої річниці масакри на Вайомінґ і ніхто инший, тільки місцеві Українці видали на однострої, фльоту і т. п. поверх $1000 і тим зробили дуже велику рекляму не тільки собі, але цілому українському народови. Всі американські ґазети робили для нас задармо, а наша українська „Свобода" навіть за відозву того походу зажадала заплати. Є ще много таких випадків. Приміром, відозва української місцевої школи, оголошення протесту над засудом Отаманчука і Вербицького і т. и. Міґби дехто сказати, що так статут каже, хай би воно й так. Але чому статут не каже, щоб Обєднання платило за свої відозви, справоздання, комунікати, оголошення і т. ин., котрі цілими шпальтами у „Свободі" друкуються?

Тут мусимо сказати, що екзекутива не дивилась на статут, але робила односторонно після того, як їм самим хотілось. Над цим треба застановитись і вирішити справу, щоб була корисна для всіх членів У. Н. С., а не тільки для ґрупи. Вже минули ті часи, що наш дядько головою на все кивав. Тепер кождий член Союза свідомо домагається своїх прав і рівности з другими.

Тепер щодо зміни статута.

Параґраф 13 треба змінити в той спосіб, щоб член УНС міг бути делеґатом без ріжниці, в якій українській організації він є відділовим урядником, з тим застереженням, щоб не був головним урядником.

Параґраф 28. Контролююча комісія має бути вибрана два місяці перед Конвенцією членами Союза через референдум, а не через екзекутиву, бо як члени можуть вірити тій комісії, котра поставлена після вподоби тими самими, котрі розпоряджують фінансами У. Н. Союза.

Параґраф 109 змінити в той спосіб, щоб радні мали право самі, без решти урядників, рішати всякі непорозуміння між головними урядниками, як рівнож відділами, котрі не годяться на рішення екзекутиви.

Параґраф 112 змінити, щоб редактор Союзового органу та його напряму був вибраний Конвенцією.

Параґраф 115: коли мають бути, хай будуть вибрані на Конвенції зпоміж головних радних.

Параґраф 121: щоб делеґати вислідили, чи стейт Ню Джерзи вимагає того, щоб три з тростістів мусіли бути замешкалими в тім стейті. Коли ні, то це застереження викинути, як рівнож параґраф 136, що говорить те саме.

Параґраф 188, точка в., викинути, тоді лекше буде орґанізувати нові відділи УНС.

Параґраф 268 змінити так, щоб до всіх кляс приймати від 16 року життя.

Щоби „Свобода" виходила на 8 сторін і щоби була сторона в англійській мові для молодого покоління.

За уряд Братства св. Івана Хрестителя, від. 223 УНС:

Іван Барнас, предс.;
Іван Мельник, писар;
Лукаш Худоба, касієр.

—o—

Ч. 6.

МАГАНОЙ ПА.

Як нам всім відомо, в короткім часі відбудеться Конвенція У. Н. Союза. Отож хочемо подати свій проєкт, бо гадаємо, що він принесе багато добра.

Насамперед наведемо пару фактів. Ми знаємо відділ УНС, в якому є понад 80 членів, між якими багато щирих і свідомих членів, що є Українцями. Головою цього відділу є москвофіл, який говорить „я русский", а не Українець. Траплялося нераз, що треба було віднестися до предсідателя в якійсь національній справі. а він ставився ворожо, кажучи: „нам не треба тут політики, я України не знаю". Звичайно, в такім відділі нічого не робиться, що приносить нераз велику шкоду не лише відділови, але й цілій нашій орґанізації У. Н. Союза.

Делеґати й делеґатки, старайтесь одобрити на слідуючій Конвенції і завести такий параґраф: щоби по відділах на мітинґах вибирали на урядників щирих і свідомих Українців.

Друге. Щодо Сиротинця, то щоби збудувати таку інституцію треба фондів, а від членів не можна багато вимагати, тому, що тепер переживаємо тяжкі часи. Але меньш-більш всеж треба завести примусовий податок. 2 доляри річно з кождого члена. Святим обовязком кождого відділу є виасиґнувати дещо зі своєї каси, щоби тим уратувати сотки наших сиріток, які тиняються по чужих притулках, пропадаючи для свого українського народу. Таксамо дамо місце притулку й нашим старцям, вдовам і калікам, котрі поневіряються в „пурґавзах" чужинців, не маючи де притулитися.

Трете, щоб часопись „Свобода" виходила більше в поучаючих статтях. Тепер більше читати хочеться, а в часописі повно рекордів, рольок і всіляких инших оголошень. „Свободу" треба збільшити до 6 сторін, так, щоб одна сторона була й в англійській мові.

Четверте. Наших головних урядників УНС. і редакторів „Свободи" нема защо критикувати. Вони свої обовязки сповняють.

Пяте. Головна Конвенція У. Н. Союза щоб відбувалась що 5 років, бо теперішні часи тяжкі, а тому треба стриматися від того, щоби мати що 4 роки конвенцію.

Шесте. Щодо календарів. На нашу думку, У. Н. Союз хай календарі видає, як до цього часу було. Подарунків ще нема защо давати, а коли „Соєдіненіє Русских Братств" календарі видає як подарунок, то воно може презенти роздавати, бо „Соєдіненіє" має защо давати, а У. Н. Союз мусить ще до якогось часу так робити, щоб коза ціла була і вовк ситий.

За Братство св. Анни, від. 365 УНС: **Михайло Рудняний**, предс.; **Т. Цебринський**, секр.

АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТОК.

В неділю, 17. лютого, львівські поліційні аґенти арештували на вулиці українських студенток Наталку Юрчинську, Надю Петрик, Валю Танасевич, Сеньківну й студента Рака. Всіх їх перетримали 4 години, а Танасевичівну до вечора.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МІРИЛО НАШОЇ КУЛЬТУРИ.

Захотів я відограти для рекордів недавно видані українські народні пісні на скрипку і фортепян. Зайшов до компаній, які видають самі клясичні річи, і ставлю їм своє предложенне. А вони відповідають, що мої річи щойно вийшли з друку і не знати, який будуть мати попит, а як буде запотребованне, тоді вони мене самі знайдуть і звернуться до мене, щоби відограти скомпоновані мною кусні на рекорди. А разом з тим порадили мені віднестися до чужинецького відділу, бо там лекше буде мені дійти до якогось порозуміння.

Думаю собі: Коли чужинецька фірма могла видати мої річи і за них заплатити, то й тут повинно мені повестися. Дотого хай всі знають, що наша музика це не ті сороміцькі куплети та танці пяних дикунів, що їх доводиться нам тут так часто чути.

Зробили пробну рекорду. Прийшов шеф і послухав рекорду: „Ой запив козак" і „Козачок". А послухавши, сказав мені (мимоходом кажучи: чистою українською мовою), що він признає, що не знає нікого другого з наших артистів, щоби так добре грав, як я, але додав: „Я є бизнесмен і мушу пильнувати інтересу компанії. Наш відділ побив завдяки мені всі другі компанії. Це правда, що в рекордах рекордується до певної міри культурний та моральний уровень народу. Тому я вам заграю рекорд, в якім відбивається душа американського Українця".

І заграв...! А коли мені соромно було слухати до кінця, він урвав і сказав на відхідне: **„Я проти смаку народу не піду".**

З болем і встидом вийшов я на вулицю. Я знаю, що цей закид не відноситься до нашого свідомого громадянства, але до тої темної частини, до тих „Малоросів", що таки нічого другого не купують, а тільки сороміцькі чи їм подібні куплети, що висміюють „хахла".

Та як би не було, нам треба рахуватися з тим, що наше українське імя сплямлене такою сороміцькою музичною літературою. Нам треба повзяти рішучі міри, щоби такого не було, а щоби появлялися на рекордах під українським іменем дійсно художні твори.

Роман Придаткевич,
Ню Йорк, Н. Й.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по моїм мужі Миколі у високости 1,000 долярів. Складаючи свою подяку, я бажаю, щоби наш Батько У. Н. Союз зріс о десять разів вгору як у членах так і в маєтку та щоб ще не одній вдові та сиротам утер сльози, як мені утер з моїми дрібними сиротами.

Також складаю сердечну подяку урядови та членам Тов. Запорожська Січ, відділ 282 У. Н. Союза в Сиракюз, Н. Й., за те, що вони не жалували труду від початку до остатку й день і ніч не відступали від тіла небіщика та взяли таку чисельну участь в похороні. Складаю свою подяку вам, товариші і товаришки, і желаю, щоби і наш відділ неупинно зростав.

Анастазія Гальчин, жена,
Варвара і Йосиф, діти.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Літературно - Науковий Вістник, книжка на березень, надійшов зі Львова, і сейчас розійшовся. Друга пачка має прийти сими днями.

Появилася в продажи **книжка для спеціялістів-филятелістів** під наголовком **„The Historical Air Mail Catalogue, 1929,** видана заходом фірми звісного Українця К. Лисюка. Ціна книжки 2 доляри.

Січовий Базар візьме **участь в першім загальнім базари,** який відбудеться **в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку** від 30. марта до 7. квітня.

Признання за останню програму на радіо, що була розголошена зі стації WAAT., приходять що дня. Всі домагаються продовжування започаткованої праці та не знають однак в чім полягає трудність.

В підкарпатсько-руськім „Соколі" появилася новинка про попередну радіо-програму зі зазивом до співпраці підкарпатських Русинів в справі українсько-руської програми на будуче.

Відвідали Січовий Базар між иншими від дня 14. до 20. березня:

Панни **Оля і Марія Данилишин** з Елізабет. Взяли рекорди, а по оглянению нової Бронсвик радіолі з фонографом заявили, що як не куплять дому, то візьмуть отсю машину. **Семен Федейко** з Джерзи Сіти, приходив за артистичними рекордами і рольками на пяно. **Іван Сучевський** з Бейон приїздив вибирати фонограф, який хоче взяти зі собою до старого краю. **Константин Осип,** 19-літний хлопець, приїхав щойно **з Волині** під большевиками. Купив самі патріотичні українські рекорди. Оповідає, що в містечку, звідки він родом, є 7-ми клясова українська народня школа, в котрій учать російської мови як окремого предмету, а все инше діти учаться в українській мові. Молодіж говорить уся по українськи, люди читають українські часописі, урядовання в громаді відбувається по українськи. **Семен Бардак і Ю. Малицький** з Бруклина прийшли за газетами з Галичини. **Юлія Стефко і Франк Пастір, Словаки,** купили ручний фонограф, щоби завезти до родини в старому краю, куди вибираються незабаром. **Теодор Онуфрик,** управитель Українського Хору з Ню Йорку, приніс **великодні ноти для нової рольки** на пяно. **М. Фатюк,** управитель хору з Йонкерс, приїхав **послухати великодних рекордів,** які він відспівав зі своїм хором для Колюмбії. **Стефан Шкимба,** брат С. Шкимби, автора Лемківського Весілля, взяв до **Гейзелтону, Па.,** 44 рекорди сьогож Весілля. **Микола Коваль з** Асторії, вислухавши української програми на радіо, сейчас в неділю приїхав до Сурми і закупив величавий кабінет радіолі з фонографом Бронсвика, хоч мав уже радіо-апарат Меджестик. При сій нагоді **зложив передплату на „Свободу"** з Джерзи Сіти. **Іван Всякий** приїхав зі Савт Бруклина сейчас по вислуханню української програми на радіо і повідомив, що там зібралося 8 Українців коло одного радіо-апарату, а коли почули українську пісню, почали плакати зі зворушення. **Войтко Лобай** з Бруклина приїхав на другий день, висланий 7 родинами, що слухали укр. програми, **щоби запитатися,** чому то так тяжко дістати час на українську програму. Дуже здивувався, як почув, що то треба платити радіо-стації за час. **о. Антін Лотович** з Бруклина замовив Літ.-Науковий Вістник. **Стефан Дроботюк приходив** порозумітися в справі скількости **писанок,** які він має викрасити для Сурми. **Д-р Юрій Андрейко,** що приїхав недавно з Берліна в Німеччині, прийшов оглянути Базар Сурми і запитував, як розходиться книжка бл. п. його батька Дмитра **„Звуки України". Гром. П. Пацала** з Джерзи Сіти, вислухавши української програми на новім радіо-апараті, закупленім попереднього дня від Сурми, прислав сейчас в понеділок великий чек і подякував за насолоду, яку він міг мати при помочи знаменитого радіо-апарату.

В школі.

Учитель: Як твойого батька звуть?
Ученик: Микита.
Учитель: А маму?
Ученик: Микитиха.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

